

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, V. Hajnal-utca 2.

hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.

Félévre 4 "

Negyedévre 2 "

Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A hercegprimás szava.

A lapok, de feltűnően az antiszemita lapok nagyon foglalkoznak a hercegprimás beszédével, melyet a katolikus egyházfő a Szent-István-társulat folyó hó 19-én tartott nagygyűlésén megtartott. Simor hercegprimás ebben az évben a munkáskérdéssel foglalkozott s a magyar munkáskérdést a római pápa, Müller, Macaulay, Proudhon szent Ágoston, Assiri szent Ferencz, Simon Gyula szent Vincze, Liebknecht, Bastiat, Dumont, Bossuet, Zóla, Jézus Krisztus és az Ur Istennel akarja megoldani. A társaság elég diszes és a hercegprimás nagy olvasottságát igazolja.

És valóban, ha valaki egy rövid óra alatt elmondott szónoklatában a pápától Simon Gyuláig, attól szent Vinczén, Liebknecten és Bossueten át Jézus Krisztusig, onnan Zólatól az Ur Istenig kalandozik; ha valaki Proudhon tantételeit a keresztény társadalom nevében igazoknak hirdeti, attól kettőt joggal várhatunk. Az első, hogy tárgyát a tudomány magaslatáról fogja föl és találja el; a második, hogy Proudhon után, a ki szerint minden tulajdon lopás »glorifikálni« fogja a magyar tekintélyt, Verhovayt, a ki Proudhonnal ellentétben azt igazolgatja már két hét óta, »hogyminden lopás — tulajdon«.

De várakozásainkban mindkét irányt illetőleg csalatkozunk kellett. Simor a tudománynak nem magaslatáig emelkedik, hanem mélységeig sülyedt. A hercegprimás szerint a munkáskérdés, a szegénység ügye, ez a beszéd kiindulási pontja. Az igaz, csak hogy nem abban az értelemben, a hogy azt a főpapi herceg felfogja, a ki sajnálkozik a munkások fölött, hogy elnyomja őket a tőke és elfeledkezik, hogy a főpapok milliónyi millió vagyonnal rendelkeznek, a melynek dús jövedelmeit munkátlanul fogyasztják el.

Ám, ha a tőke uralma a munkások szegénységének az oka, tehát a vagyon hiánytalansága, mért nem akarja a hercegprimás a munkáskérdést azzal megoldani, hogy a katolikus főpapság millióit a szegény munkások között arányosan osztassa meg. Hiszen, ha a fáradságos munka megérdemli az anyagi jólétet és jutalmat, a henye, semmittevés nem érdemli meg nagy vagyonát, a melyet, tekintve a munkások nyomorát, munkátlan tétlenkedésével ő csak bitorol.

Csak hogy a hercegprimás másként okosodik és másként beszél. Szájkát keres más szemében és a gerendát a magában nem látja. A hercegprimás megtámadja a munkásnak kenyeret adó tőkét, és nem veszi észre, hogy a birtok

és v a g y o n, mely tulnyomó részben az ő klérusa kezében van, a szegény munkást egy fillér jövedelemhez sem juttatja. A hercegprimás megpanaszolja, hogy a gyárban szerencsétlenné lett munkás sorsáról a részvénytársaság nem gondoskodik és elfelejti, hogy ő és a katolikus klérus hasonlóképen nem gondol annak a munkásnak a sorsával, a ki például a lipótvárosi bazilika tornyáról szédül a kövezetre és lesz munkaképtelenné.

Pedig a hercegprimás szerint a munkáskérdés, — mint érintettem, — abban kulminál, hogy az a szegénység kérdése. S hogy akarja ezt a főpap megoldani?

»Beszéd helyett — tettel« mondja ő. És mi a tett?

Tán húst akar adni a munkásnak? Tán gondoskodni a szegények mindennapi kenyeréről? Szó sincs róla. Templomot akar nekik építtetni, húst helyett miatyánkkal, kenyér helyett »Üdvözlégy Máriával« kívánja őket jóllakatni.

Persze a munkásokról föltételezi a biboros főpap és herceg, hogy ők ezzel a malasztal aligha beérik, de hogy az ilyen megszentelt szellemi táplálék jótéteménye ellen felszólalni eszükbe se jusson, »büzhödt lakásaikba« papokat akar küldeni, a kik a hit malasztjával lássák el a szegényeket a jelenre és »reménnyel a jövőre«.

Mindenesetre könnyü módja a munkáskérdés megoldásának, hanem egy cseppet sem praktikus. Mert a munkásnak a jelenben nem a hit malasztjára, hanem étel, ital és ruházatra van szüksége, s éppen ebből a szempontból nagyon, de nagyon helytelenül hivatkozik a hercegprimás a munkáskérdésben Jézusra, mert ha Jézus idejében már munkáskérdés létezett volna, ugy Jézus nem lesz vallásreformátor, hanem a munkáskérdés megoldója. Mivel Jézus bizonyára adott volna a szegényeknek, mert azt tanította, hogy adni kell.

A primás egyebet tanít. Ő a munkás kérdést is arra használja, hogy a katolikus egyház hatalmát az államhatalom félrevezetésével erősítse. Fenyegeti az államhatalmat a munkás kérdés veszélyével, sőt falra festi még a szocializmus rémét is. És ebben nagyon is nyílt szint vall, hogy elleplezze homályos törekvéseit a katolikus egyház vallási hatalmával emelése, vagyis a középkori bigottság, a középkori fanatizmus visszaállítása tekintetében.

Avagy nem a középkor sötétségét akarja-e Simor visszaidézni, midőn pálczát tör a munkások egyéni szabadsága fölött s azt kérdi, hogy »kit mentett még meg a szabadság az éhhaláltól?« Tehát e szerint lé a szabadsággal, le a demokracia

vivmányaival, hanem éljen »a vak hit és erkölcs«, mint a szabadság ellen a jólét védbástyája.

Merész szó. Merész axioma. S ha ezen alapelv miként való érvényesülését tekintjük, azt látjuk, hogy az Simor szerint a gyárosok, a munka adók és a tőke ellen irányul, »de csak ott ahol a munka adó és a munkás közt a vallási kötelék nincs visszaállítva.« A hol tehát a munkaadó, a gyáros, a tőke keresztény s a munkás is keresztény, s ezzel a vallási és erkölcsi kötelék helyre van állítva, ott nincs veszély a keresztény tőke uralmában.

Ha tehát valakinek a főpásztori beszéd intencziói felől ezek után még tisztázott fogalmai nem lennének, az megértheti a leplezett értelmet, látván e beszédet a »Függetlenség« és a másik antisemita lapban első helyen közölve.

S ha látjuk, hogy a beszéd egy katolikus irodalmi társulatban mondatott el, s ha látjuk, hogy azért mondatott, hogy ez az irodalmi társulat a munkás kérdésnek ezen elvek alapján való irodalmi terjesztésére készítették elő; ugy önként támad föl bennünk a kérdés, valjon a Szent István társulat zárt ülésében a hercegprímás Verhovay és Onody lapjának a szubvencziónlása iránt tett e indítványt?

Bizonyos, hogy egy a kettő közül.

A kompromisszum.

A felsőház reformjáról a főrendiházban e héten lefolyó vita nem fog olyan érdekes lenni, mint a milyennek vélték. A kompromisszum megvan, a méltóságos főrendek azt a plenumben a lehető legnagyobb kényelemmel, minden emóció nélkül fogják elintézni, és ha Tiszta Kálmán fel fog is szólalni, ezt inkább csak azért teszi,

hogy liberalisabb párthivei előtt elmondhassa: én igyekeztem szabadelvű lenni, de a főpapok és a mágnások megakadályoztak.

Sajnálni lehet, hogy Tisza a kérdést nem méltatta oly erélyre, mint azt az alsóházban tette.

És ennek az engedékenységnak esett áldozatul a javaslatnak különösen az 5. §. d) pontja.

Chorin Ferencz képviselőnek kiváló beszédét nem akarjuk ismételni. Chorin Ferencz nemcsak ékesszólással, de kitünő sikerrel czáfolta meg az országgyűlésen azt a kifogást, a mit a zsidóvallás felsőházi képviseltetése ellen a recepta religio eszméje alapján tettek. Chorin Ferencz beszédének azonban aktualisnak kellett lenni, és így, hogy aktualitásából ne veszítsen, nem lehetett kiterjeszkedni olyan témákra, melyek föl sem hozattak. A főrendiekkel folytatott tárgyalás folyamán azonban már nem ezt a kifogást emelték a d) pont ellen, hanem egyszerűen azt, hogy a zsidó-vallás nem szervezett vallás és így még az sem tudható, hogy tulajdonképen ki volna az, kit felsőházi tagul ki lehessen nevezni, ki volna az, ki a zsidó-vallás szervezete szerint hivatva volna a zsidó-vallást képviselni. És hivatkoztak e kifogás emelésénél arra, hogy igaz ugyan, hogy a katolikus püspököket is a király nevezi ki és így a királyi kinevezés adja meg az exequaturt a jogra, a mi a püspököt megilleti, de az egyház szervezete mégis az alap, a mely megadja a kvalifikációt arra, hogy ki nevezhető ki püspöknek és ki nem, míg a zsidó-vallás ezt az előzetes kvalifikációt nem adja meg egyetlen hitsorsosnak sem.

És ebben az indokolásban kulminál az igazságtalanság. Mert nemcsak az jön tekintetbe, hogy felsőházi reformról van szó, mely közjogi tekintetből egyike a legfontosabb kérdéseknek, hanem arról is van szó, hogy megadjon-e a törvényhozás egy oly jogot, a mely az azt követelő hitfelekezetet megilleti. Ennek a jognak megadása

TÁRCZA.

Maimuni és kora

Közlő: Csukási Fülöp.

— Az Egyenlőség eredeti tárczája. —

III.

Agg korának életmódjáról igen érdekes adatokra akadunk az 1199. szept. 7-ikéről (tisri 8.) keltezett és barátjához, Ibn Tibonhoz, intézett levelében. A szultán (Alafd-hál) Kahirá-ban lakik, én magam pedig Fosztátban. E két város $\frac{1}{3}$ mértföldnyi távolságra fekszenek egymástól. A szultánnal sok bajom van. Ha ő maga, gyermeke vagy a hárem lakóinak valamelyike megbetegszik, úgy Kahirát el nem hagyhatom. De ha semmi rendkívüli körülmény elő nem fordul, még akkor is csak délután térhetek házamba. Ha már most éhségtől gyötörve házam küszöbét átlépek, előszobám csak úgy hemzseg a sok látogatótól. Zsidók, mohamedánok, előkelők és szegények, barátok és ellenségek tarka tömege várja orvosi tanácsomat. Alig marad annyi időm, hogy mosakodjam és némi eledelt magamhoz vegyek. Így tart ez öreg éjszakáig, és a mellett ágyra dűleszkedem, hogy gyöngeségemben össze ne rogyjak. Csak is a szombatot szentelhetem hitközségemnek és tanulmányaimnak. Ezen a napon rendezem hitközségemnek folyó hétre való ügyeit, és ekkor szoktam nyilvános előadásokat tartani. Így folynak le napjaim.

* * *

De nemcsak mély és sokoldalú tudományosság jellemzi Maimunit, hanem ritka jellemzilárdság is.

Ő valódi és tökéletes bölcs volt, a szónak legszebb, antik és tiszteletre méltó értelmében. Rendszeresített tudomány, megfontolt, szilárd, hajthatatlan akarat, megérett cselekvés összhangzó jellemében nyilvánultak nála.

Mesterkéletlen és megtisztult vallási érzület az erény és bölcsészet által támogatva, vagy igazabban mondva, a léleknek eme három egymással ellenséges viszonyban álló eleme, benne a kiengesztelődés legtökéletesebb fokát érték.

A mit lelke egyszer igaznak elfogadott, az nála szent törvénynyé lett, attól el nem tért soha, hanem hitté vált elvekké csontosodtak, nem törődve az esetleges hátrányokkal.

A mint tudományosság tekintetében korának magaslátán állott, és a mint erkölcsi, valamint vallási tekintetben vajmi kevesen megközelítették: úgy jellemzilárdság tekintetében korát jóval túlhaladta.

Külseje tökéletesen megfelelt belső világának. Az életet nem tekintette alkalomnak, mulandó élvezetek megszerzésére, hanem komoly, nehéz kötelességnek arra, hogy a nemest gyakorolja, az igazságot keresse, hogy mint Isten képmására teremtett lény, teremtőjét mintegy megközelítse.

A hitványt, az aljast, a hazug tettét, a színlelést: szive mélyéből gyűlölte és környékében meg nem tűrte.

ma már nem csak a liberalizmus, a jogegyenlőség követelménye, hanem szükség is, a nemzet szükségese és míg a liberalizmus, a jogegyenlőség e jog megadását parancsolják, addig a helyes reform szüksége meg is követeli. A jog megadása ellen azonban, abból az indokból, hogy az ő nézetük szerint ez a megadandó jog a jelen pillanatban nem gyakorolható, küzdeni nem lehet. A jogot meg kell adni, és ha a zsidó vallás szervezetiensége miatt még a jelen pillanatban a zsidó felsőházi tag nem is volna kinevezhető, ez magát a jogot a legkevésbé sem alterálhatja, sőt — a kinevezés joga sem a felsőházat, sem az alsóházat nem illetvén, az kizárólag a korona jogát képezi; még csak annak megítélése sem őket illeti, hogy a korona az ő tanácsa útján mikor látja elérkezettnek az időt arra, hogy a kinevezést fogadtathassa. És ha csakugyan teljesen igazuk volna is a kifogásban, hogy a zsidó-vallás szervezetlen; ha ez a szervezés még csak előkészítve sem volna; ha annak a szervezésnek kivitele csakugyan még nagyon messze elhúzódhatnék, még akkor sem nem méltányos, sem nem indokolt, hogy éppen oly fontos közjogi kérdésben, minő a felsőházi reform, a mely már közjogi természeténél fogva kizárja azt, hogy minduntalan bolygattassék, a mely reformok hatása évszázadokra terjeszkedik ki, még akkor sem szabad oly politikátlannak, oly reakzionáriusnak lenni, hogy jogot, a liberalizmus és jogegyenlőség által követelt jogot, a szükség által parancsolt jogot megtagadják csak azért, mert annak effectuálása momentan zavarokba ütközik.

El voltunk arra készülve, hogy éppen a mostani főrendiházban az 5. §. d) pontja nagy ellenzésre fog találni. Az aristokraczia sohasem szivesen demokratáskodik és kerülni igyekszik mindenáron még az érintkezést is azokkal, kiket ők hasonló embernek nem akarnak elismerni és e tartózkodásban nagy segítséget találnak éppen annak

Innen van, hogy a költészet iránt nem érzett vonzalmat és kora ielfogását nyilvánítja, midőn mondja, hogy a költészetben a legszebb, a képzeletszülte hazugság.« A költészetre fordított időt időpazarlásnak tekinté és vigadások alkalmával sem türte a verselést, még akkor sem, hogy ha a lajn a szent nyelv hangjait pengette. A mellett, hogy önnönmaga megítélésében oly szigorú volt, mások irányában való ítéletét a legszeretreméltóbb elnézéssel formulázta. Soha, de soha kemény szó nem érinté ajakát, még elleneit is kímélte. Téves tanok és teoriák ellen szórta tüzes nyilait, de a téves tanok hirdetőinek nagylelkűen megkegyelmezett. Alázatosság és szerénység valának lelke legszebb virágai.

Békeszerető, szelid természetű volt teljes életében. Szenvedély, bosszu és harag távol állottak nemes lelkétől; hir- és becsvágy nem vezérelték lépteit.

Szelleme és kedélyének eme ritka tulajdonságai rendkívüli akaraterő által támogatottak.

Meggyőződésévé vált elveit a gyakorlatban alkalmazni és általánosítani; a tudákosságnak, a vallástalanságnak útját állani, a sötétség birodalmába az ismeret sugarait lövelni: ezeket tűzte élte feladatául. Sem testi fogyatkozás, sem balszerencse, de még a rosszakaratu félreértés és rágalom által sem engedte magát lefegyverezni. A zsidóságot, a bibliai és talmudi alapon nyugvó zsidóságot oly színben bemutatni, hogy még a bölcsészet legmagasabb fokán álló hitfelek is meg legyenek győződve hitvallásuk magasztossága és igazságáról: ez ké-

a vallásnak főembereiben, a mely vallás előszere-ttel nevezi magát a szeretet vallásának. De ha még úgy meg voltunk is győződve afelől, hogy a csendes antiszemitizmus éppen azokban a körökben a legerősebb, a mely körök eddig a főrendiházat megalkották, azt még sem hittük, hogy intencióik kivitelében még ürügyet sem tudnak mást találni, mint a mely arczul üti azt a felvilágosodott szellemet, a melylyel mégis úgy szeretnek dicsekedni.

Tisza Kálmán, hir szerint, az alsóházban is megteszi ugyanazt a felszólalást, a mire a főrendiházban készül, majd ha az a javaslat újra az alsóház elé kerül. Felhangzott már az a vélemény is, hogy az alsóház ragaszkodik a 5. §. d) pontjának fentartásához. Nagyon óhajtandó, hogy ez alkalommal az alsóházban világosítsák fel a méltóságos főrendeket erről a körülményről is.

Dr. G.

Nálunk és máshol.

Párisban nemrég ily című munka látott napvilágot, mely valószínűleg az ugynevezett »Livre d'ore« című könyv folytatása akar lenni. E munkát érdekességénél fogva a magyar zsidóság egyetlen magyar közlönye útján — tek. szerkesztő ur engedelmével — bátorkodom közzétenni. Az ismeretlen szerző országoként csoportosította munkájához az anyagot. Én tehát beosztása szerint követni akarom. Kezdjük Franciaországgal.

Franciaországban 1791 óta nem ugyan francia zsidók, de zsidó vallású (zsidó francziák) francziák léteznek. A francia forradalom a letiport emberi jogot helyreállította, az egyenlőséget kihirdette, minek következtében a régi viszonyok elenyésztek. Napoleon ugyan még néhány korlátot fennhagyott, de 1830-ban — midőn a juliusi forradalom a kath. vallást mint állami vallást megszüntette — ezek is ledőltek. Lafite az összes hitfelekezetek egyházi költségeit és így a zsidókét is az állam költségvetésébe vette fel. A párisi rabbi Zabern Izi-

pezte életcélját. Irodalmi tevékenységének minden tő vonása e mellett vall.

Mint minden nagy szellemnek, ki járatlan utakon jár, úgy neki is voltak ellenségei. De még ellentelei sem tagadhatták meg tőle a tisztelet és kegyelet adóját, mely őt a zsidóság ügyében kifejtett nemes buzgalma, rendkívüli tudományossága és szeplőtlen valláserkölcsei életmódja folytán joggal illette. Még életében keményen támadták meg valláscodexét.

Rossz néven vették tőle, hogy »Misne tóra« című művében fel nem említette az általa használt kutföket, továbbá vádolták, hogy említett műve által a talmud tanulmányozását fölöslegessé teszi. Ugyanis attól tartottak, hogy ezentul, minden héberül olvasni tudó, könnyen eligazodhatik a hit és magánjog dolgokban vágó körében, miáltal a talmudnak behatóbb tanulmányozása fölöslegessé tétetik.

A Bagdadban élt kevély Sámuel ben Álin kívül, kivel röviden elbántak, legérzékenyebben támadta: Ábrahám ben Dávid (Raábád) Posquierből.

Ez a férfi a Provence leghirnevesebb talmudi tekintélye, ki gazdagságánál fogva minden irányban független lévén, legkiméletlenebb modorban kelt ki Maimuni ellen. Ugyanígy cselekedett Szerachja Hálevi. Előbbi kíséző jegyzeteket irt a »Misna Tórához«, melyeket Maimuni feleletre sem méltatott. Ábrahám czásfoló jegyzetei mai napig is feltalálhatók Maimuni fentebbi művéhez irt kíséző jegyzetek alakjában.

dor pere alkalmával, mely 1839-ki évben ment véghez Cremieuxnek a nagy államférfiúnak sikerült a régi eskü, more judaico hatályon kívül helyezni és így a zsidóság ellen emelt válaszfal is ledőlt. De Franciaország nem elégedett meg azzal, hogy saját zsidóit egyenjogusította, harcedzett csapatai széthordták az eszmét, államférfiai pedig szentül őrizték. Ismeretes, hogy Broglie herceg külügyminisztersége alatt a 40-es években egy schweitzzi cantonnal csak azért szakította meg az összeköttetést, mert kormánya a birtokszerzést egy francia zsidónak megtiltotta. Franciaország a törökországi, marokói és romániai zsidók érdekében egész befolyását érvényre juttatá, érettek minden lehetőt megtett. A zsidó francziák tehát méltán állithatják magukról, hogy ők teljesen egyenjogú állampolgárok. De háladatosak is voltak ezen országgal szemben, mely őket ily barátságosan magához szorította, a nyilvános életpálya minden ágában találhatók, miről »a francia zsidók arany könyve« elég bizonyosságot tesz. Az irodalom, a művészet korifeusai közt, a tudomány, a hadsereg, az igazságügy, a sajtó terén és a parlamentben mindenütt hazájoknak diszére való zsidókkal találkozunk! Elszász-Lotharingia amnesztálása miatt a francia zsidóság nagy veszteséget szenvedett, de ezt a veszteséget ellensúlyozta az algiri 5000 lelket számláló zsidóság emantipációja, melyek máris oda törekednek, hogy a keleti kultúrát a korszellem megfelelő niveaujára emeljék. A tunisi 50.000 lélekből álló zsidóság a francziák oltalma alatt áll és emantipációja már csak az idő kérdése.

Anglia.

Angliában a zsidók csak Cromwell idejében vándoroltak ismét be. A középkori barbarizmus tette őket hontalanná. Azon időben a zsidók, valamint a katolikusok különféle korlátok közé voltak szorítva, melyek a mostani századig fennállottak. A zsidó kereskedőknek tilos volt a Cytiben letelepedni, vagy birtokot szerezni. Dacára a megszorításoknak, már a múlt században hírneves zsidó tudósok neveivel találkozunk. A zsidók egyenjogusításaért az első kísérlet 1752-ben tétetett; az erre vonatkozó törvény azonban a reá következő évben eltöröltetett. Végre 1830-ban Grant Róbert, Macaulay és lord Russel által hathatósan támogatva, mozgalmat indított a zsidók egyenjogusításának kivívásáért, melynek az az eredménye volt, hogy a zsidók 30 év alatt a teljes emancipációnak örvendhettek. Az alsóház minden alkalommal támogatta az eszmét, de a felsőház minden erre vonatkozó javaslatot elvetett. Lassankint haladtak előre! A

Valóságos vihart zuditott maga ellen a »More Nebuchim«, melyet vallásellenes tanok hirdetésével vádoltak. Valóságos harcra fejlődött a dolog, mely következményteljes harcnak színhelyét a Provence képezte.

Iratai közül a legutolsó 1200-ik évből származik, és tartalmánál fogva a zsidó művelődés történelemre nézve becses adatokat szolgáltat.

Ugyanis Lünel hitközsége (Provenceban) hozzá fordult azon kérelemmel, fordítaná le számukra »Móre Nebuchim« című arab művét, héber nyelvre. Maimuni szabadkozik, Ibn Tibbon barátjához utasítja őket és többek közt így szól:

»Lünel és környéke, ti vagytok az egyedüli hitközségek, kik Mózes zászlaját fennen lobogtatjátok. Ti talmud tanulmányotok mellett a világi tudományokat is ápoljátok. De fájdalom, keleten lakó hitrokonaink szellemi élete kiháló félben vagon.

Egész Syria tartományában, csak is Háleb városában foglalkozik néhány ügybuzgó a tóra hamisítatlan tanulmányával, de még ezek is csak úgy lanyhán működnek. Jemenben és Arábia egyéb részeiben a talmudot alig ismerik, és csak ágádikus oldalát művelik. Codexemből ép most rendeltek néhány példányt és terjesztik körükben. Irákban csak két három szőlőfürt (értelmes férfi) létezik. Az Indiában lakó zsidók még a bibliát sem ismerik, annál kevésbé a talmudot. A tatárok és törökök közt lakó zsidók csak a bibliát ismerik és vallási életük ezen alapszik. Maghrebben tudjátok, hogyan állanak

Cityben csak 1630-ban csak 1830-ban nyertek meg a polgári jogokat, 1832-ben az aktiv választási jogot, 1833-ban a jogi pálya és 1835-ben már a sheriff hivatal nyílt meg előttük. 1845-ben történt, hogy Salomons London egyik városrészeben alnermanná választatott, ez alkalommal megengedett neki az esküt a keresztény hitvallásra való hivatkozás nélkül letenni, vívmányok egész sorozata azonban csak akkor fejeztetett be, midőn 1858-ban Rothschild Lionel — miután már öt ízben parlamenti taggá választatott — végre az alsóházban helyét elfoglalhatta.

Hollandia.

Itt a zsidók a francia forradalom óta élvezik az egyenjogusítás áldásos gyümölcsét. Portugáliai zsidók ugyan már századok óta léteztek itt, kik a vallásszabadságban részesültek. Később számos német zsidó család vándorolt be. Midőn a francia csapatok Hollandiát elfoglaltak, és a »bataviai köztársaság« keletkezett ekkor a zsidók is 1796-ban emancipáltattak. Bonaparte Lajos király a zsidó esküförmát eltöröltette és a hadsereghez vonta őket. 1814-ben I. Vilmos király a zsidók ellen fennálló speciális határozatokat megsemmisítette és egyenjogusítását fentartotta. A savoyai ház hatalmi terjedésével lassan-lassan az olasz zsidók is élvezni kezdek az egyenlőség magasztos gyümölcsét. 1859-ben egyenjogusítottak Lombardiában, Toskanában, Pármában, Modenában és a Romagnában. 1860-ik évben Umbriában, 1866-ban Venetiában és végre 1870-ben Romában. Az olasz zsidók száma ugyan csekély, de egyenjogusításukért háladatosoknak mutatkoztak. A nyilvános élet különböző terén számos kiváló és hírneves férfiakat állítottak.

Belgium.

Belgiumban a zsidók száma csekély és a királyság fennállása óta 1830-ik évben egyenjogusítottak többi polgártársaikkal.

Dániában és Görögországban a teljes egyenjogusítás 1849-ben mondatott ki és azóta csorbitatlanul megmaradt.

Svéd és Norvégia.

Svédhonban a zsidók polgári állásáról szóló törvény 1848-ban liberális alapon megváltoztatott. Norvégiában pedig alkotmányos uton polgári jogaikról megfosztottak. Hitrokonaink ezen országban nagyon kevés számmal laknak.

az ügyek (szinleg az izlam hitvallását vallják). Így tehát egyedül ti (Délfranciaország zsidósága) maradtak fenn, hogy hittanaink erős oszlopai legyenek. Azért legyenek erősek, kitartók és bátrak.

Eme »nyílt levelé«-nek megírásakor már közeledni érezte elgyengülés folytán bekövetkező halálát. »Érzem végem közeledését, nem az évek súlya nyomja vállamat, hanem beteges szervezetem. Meghalt 1204-ben, december 13-án (tebesz 20), élte 70-ik évében, megsiratva és mélyen meggyászolva a föld kerekességén lakó összes zsidók által. Fosztásban zsidók és mohamedánok három napig tartó nyilvános gyászt tartottak.

Mikor halálának híre Jeruzsálembé eljutott, általános böjtöt rendeltek, és az emlékére rendezett gyásztiszteletnél felolvasták a tórának azon szakaszait, melyek büntetéseket és fenytéseket tartalmaznak, a próféták könyveiből pedig, a frigyláda ellenség kezébe való kerülésének históriáját. Maimunit frigyládájuknak tekinték. Maimuni tetemeit Tiberiasba szállították.

* A monda szerint, beduinok megtámadták a Maimuni hült tetemeit szállító küldöttséget, de nem bírták a koporsót helyéből kimozdítani, minek folytán ők is csatlakoztak a gyászoló menethez és elkisérték rendeltetése helyére.

Számos tisztelői így nyilatkoztak: Mózesből (ben Ámrám) Mózesig (ben Mirjám) nem lépett fel Mózeshez hasonló férfiú.

Schweitz-i köztársaság.

A Schweitz igen sokáig habozott a zsidóknak is megadni az emberi jogokat, míg végre engedni volt kénytelen és 1874-ben felruházta őket vele.

Portugália és Spanyolország.

Portugalia és Spanyolország, ahol hajdan oly barbár módon ölték és üzték ki a zsidókat, megengedték ismét a zsidóknak — 1821-ben, utóbb pedig 1868-ban és legújában az orosz-zsidó alkalmából — hogy az országban letelepedhessenek. Spanyolországban csak idegen államokból bevándorolt zsidók laknak, kiknek nyilvános isteni tiszteletet tartani meg van tiltva. Ma vannak, kik az országban visszamaradt titkos zsidók utódai valának a múlt század óta már nem léteznek. Azonban Portugáliában, hol a zsidóknak szabad vallásgyakorlat van biztosítva, nem kevésbé voltak meglepve, midőn a nagy ünnepek alkalmából az ország szívéből, az isteni tisztelet megtartása végett számos család érkezvén, melyek mindnyájan valódi Maraunok voltak. Őseik vallását három századon át hűségesen megőrizték!

Németország.

Kevés államban volt oly heves harcz az egyenjogúsítás kivívásáért, mint épen e kulturállamban, itt különféle előítéletekkel kellett megküzdeni, a francia forradalom adta az impulzust hozzá. Poroszország már 1737-ben törölte el a megszegyenítő zsidó-adót (Leibzoll). Midőn ez ország Nopoleon seregének nyomása folytán — belső reorganizációjához fogott a zsidóknak és megadta 1812-ben a polgári jogokat, besoroztatta a hadsereghez; de elzárt elölők minden nyilvános hivatalt. Az 1813-ki és 15-ki háboruk megszűntével, midőn a polgárok szabadsága békákba veretett, egy különös »némettség« támadt, mely a zsidógyűlöletet terjesztve azt hangoztatta: »A zsidóságot saját érdekében (!) izolálni kell.« A középkor jogi álláspontjára akarták őket lenyomni. A bécsi kongressus azonban egy cikket alkotott, mely szerint a német tartományoknak megengedtetett a zsidók törvényes állását saját belátásuk szerint szabályozni. Ennek következtében az önkénynek szabad tér nyitott. Bréma és Lübeck a zsidókat kiüzte. Hamburg korlátozta őket. Majnai Frankfurt gheztot nyitott számunkra és az 1616-iki jogrendet alkalmazta ellenök. Végre 1824-ben állapotuk javulni kezdett. Szabad vallásgyakorlat, a foglalkozás minden ága a keresztény cselédtartás a szabad költözködés biztosított részükre, azonban az államhivatalokból ezen-

Arábiában számos tudós, a kádis imában, a kegyelet különös felemlítésével tisztelte Maimuni emlékét.

Mindeme kegyeletes tiszteletben azért részesült hitfeleinél, mert magasabb és boldogítóbb színvonalra emelte őket, és befolyását arra használta, hogy jobb és boldogabb napok derengjenek hitsorsosaira.

Maimuninak csak egy egyetlen fia volt, Abulmeni Ábrahám, ki atyjának képmása volt jellem tekintetében; szivnemesség és jámborság dolgában atyja nyomdokain haladt.

Még az atyja által viselt udvari orvosi méltóságot is örökölte; az egyiptomi hitközségek hitfőnöknek (nágid) tisztelték; de egy volt a mi atyjáról rá nem szállott: a szellemi örökség. Utódai, még a 15-ik századig, mint talמיד tekintélyek ismertettek.

Maimuni sírkövére egy névtelen a következőket véste: »Itt nyugszik egy ember, a ki még sem ember; ha ember voltál, ugy Istenek nemzettek.

Később ellenséges kéz megsemmisítette ezen feliratot és helyébe tette a következőket:

»Itt nyugszik Mose Maimun az ismeretes eretnek.«

Ezen két felirat eléggé jellemzi ama szakadás nagyságát, mely a zsidó fajt Maimuni halála után, két egymás ellen harczoló párttá szakította.

tul is kizárva maradtak. A zsidó házasságkötések száma évenként csak 15-ben állapították meg, ugyszinté csak egy épület és kert birtokosa lehetett stb. A német államok közül csak Kurhessen és Württemberg helyezkedtek az emancipáció álláspontjára. Bajorországban a zsidók különös megszorításoknak voltak kitéve. Poroszország szinte a realis ösvényén haladt. A háboruk alkalmával tisztekké előléptetett zsidó ifjak nem avancirozhattak, a hivatalok, tanári állások hermetice elzárattak előlük; (ép mint jelenleg nálunk) sőt keresztényes hangzású előnevet felvenni is tilos volt. Ezen állapotokkal szemben nem csoda, hogy déli Németország 1819-ben zsidóüldözések színhelyévé lett.

Ama remények, melyek a juliusi forradalomhoz, (1830.) IV. Frigyes Vilmos trónörökös (1840.) valamint az alkotmány életbeléptetéséhez fűződtek, nem teljesedtek be. Csak az 1848-iki év változtatta át teljesen a viszonyokat; mert ekkor ruházták fel a zsidóságot a rég óhajtott polgári jogokkal. Poroszországban 1850 óta nyitva állanak a zsidó honpolgárok részére is az államhivatalok. A zsidók helyzetét az 1866-iki és 70-iki háboruk annyira megilárdították, hogy egyenjogúsításuk legalább a papíron teljes. Utóbbi években az antisemitismus felütötte ugyan fejét; de mely alig lesz képes a német zsidók jogi állásán a legkevésbé is változtatni.

Ausztria-Magyarország.

Osztrák-Magyarország és Oroszországban lakik a zsidóságnak zőme. Ausztriában II. József császár a zsidókra nézve már 1783-ban ugy a »zsidó adót«, valamint egyéb kivételes intézkedéseket hatályon kívül helyezte. Megengedte nekik bármely iparág üzését, a földművelés és művészetekkel való foglalkozást, megnyitott előttük az alma mater, iskolákat alapított részükre és német nevek felvételére, valamint a német nyelv megtanulására is kényszeríté őket. Mindeme intézkedések áldásos eredményeket tüntettek fel. De a nagy császár utódai sajnos, eme rendeleteket eltörölték és így a zsidóság ismét a régi megszorításoknak volt kitéve. Igy Bécsben zsidónak lakni, ipart üzni, birtokot szerezni stb. meg volt tiltva. A hadseregbe soroztattak ugyan, de tiszti rangot vagy államhivatalokat nem nyerhettek. Az 1848, 1859 és 1866-iki évek ezen ódon állapotokat Ausztriában is halomra döntvék, olyannyira, hogy a teljes egyenjogúsítást vonták maguk után.* Magyarországon az 1848-iki szabadságharcz alkalmával a zsidók a magyar nemességet támogatták, e hazafias magatartásuk miatt Haynau osztrák hadvezér 1 millió forint erejéig megsarczoltatta.

Ezen összegből alapított és tartatik fenn a budapesti rabbi szeminarium és tanítóképezde. (Hát a két iroda sat. Sp.) Magyarországon és Lajtán túl de júre a korlátok ledőltek, Gácsországban is a zsidóság a többi lakossággal a legszebb egyetértésben él.

Oroszország.

Oroszországban nyugoton és délen körülbelül 3 és fél millió zsidóság lakik. Lengyel- és Kis Oroszországban számosan laknak, A Krimben a karait sectához tartozó zsidók léteznek. A lengyel zsidók helyzete annyiban türehető, mert a többi lakossággal barátságos lábon állanak. Mesteremberek, pénzkölcsönzők, vendéglősök, házalók, szóval az ország közgazdasági élete tulnyomólag bennök összpontosul. Az oroszországi zsidók helyzete sokkal szomorubb lengyel hitsorsosaiknál. Miklós czár megengedte nekik minden el nem tiltott iparág üzését, 15 tartományban a lakhatási engedélyt megadta nekik. Birtokot szerezhettek. Különben sokféle megszorításoknak voltak kitéve, de a hadsereghez kontingensüket azért állítaniok kellett, ugy, hogy a Kaukázusban ezer meg ezer zsidó katona lelta halálát. Hivatalokban nem alkalmaztattak, a hadseregben előléptetésről pedig szó sem lehetett. II. Sándor czár megengedte, hogy minden vasuti állomásnál 3 zsidó letelepedhetik, és azon kedvezményben részesíté, miszerint Cherson tartományában földmives gyarmatokat stb. alapíthatának. Ez elhibázott rendszer azonban előidézte a tulnépességet. Egészséges állapotok fejlődésére az utolsó évek irtózatos eseményei megmutatták, hogy egészen más eszközök szük-

* Magyarországot illetőleg a francia szerző — valószínűleg adatok hiánya miatt — nagy tájékozatlanságot árul el, máskülönben nem lenne az oly hézagos Sp

ségesek, s pedig a kivételes törvények eltörlése. Ezt létrehozni a „zsidó bizottság“ van hivatva.

A d u n a i f e j e d e l e m s é g e k.

A dunai fejedelemségekbe a zsidók e század elején vándoroltak be, hol eleintén barátságosan fogadtattak.

Oláhországban nagyobb részt spanyol eredetű zsidók laknak, kik jó viszonyban élnek az oláhokkal. Moldovában pedig többnyire német-lengyel zsidók telepedtek le. A polgári jog, melyet részükre a berlini kongresszus kivivott, ismét elvétetett tőlük. A birtokszerzési és korcsmáltatási jogtól megfosztattak és újabbi időkben még a házaló kereskedéstől is törvényesen eltiltattak. Állapotuk borzasztó! Nem méltó Európához!

Ime ez a rövid vázlata ama műnek, mely nemso-kára Párisban napvilágot fog látni, és mely méltán nagy feltűnést fog kelteni.

Battonyán, 1885.

Spitzer Ignác.

Nyilatkozat.

Csáktornya, márczius 16.

Tékiintetes szerkesztő ur!

Folyó hó 15-iki becses lapjában egy Csáktornyaról keltezett cikk jelent meg, mely alatt szerény nevem, mint annak szerzője szerepel.

Miután a hivatolt cikket nem én irtam, hanem úgy látszik, hogy valaki elég tapintatlan volt nevemet felhasználni saját nevének eltakarása céljából. Kérem, sziveskedjék jelen nyilatkozatomnak becses lapjában helyt adni, azon kijelentésem hozzáadásával, miszerint a jelzett cikk írójának nevem jogtalan felhasználása általi eljárását a leghatározottabban helytelenitem és elítélem.

Teljes tisztelettel:

Balkányi Simon.

H I R E K.

— Trefort ur és báró Conrád. Mind a kettő vallás-és közoktatásügyi miniszter, de egyébként semmiben sem hasonlítanak egymáshoz. Az egyik magyar, a másik osztrák, az egyik szabadelvű kabinet tagja, és kétségbeejtően konzervatív, a másik konzervatív hirben álló kormány tagja és — liberális. Trefort ur a szabadelvű, ha zsidókról van szó, a jogegyenlőség legprimitivebb követelményeit is kész megtagadni, báró Conrád ellenben elítéli azt az áramlatot, mely a zsidót, mint pariat ki akarja lökni a társadalomból. Trefort kokettiroz az antiszemitizmussal Conrád elítéli. Ezt bizonyította a mult héten is, midőn páter Greuter az osztrák képviselőházban heves támadást intézett az ellen, hogy a bécsi egyetemen sok a zsidó tanár és tanuló, az ifjúságot pedig hazafiatlansággal és illoyalitással vádolta. S u e s s képviselő rögtön indítványozta, hogy a már bezártnak mondott tárgyalást nyissák meg ismét, hadd lehessen az egyetem ellen emelt vádakat megczáfolni. Az indítványt nem fogadták el. Az egyetemen e miatt forrongás volt. Tanárok és tanulók egyaránt tanácskoztak, hogyan szerezzenek maguknak elégtételt. A képviselőház másnapi ülése eleget tett kívánságuknak. A közoktatásügyi miniszter: báró Conrád fölállt s erélyes hangon felelt az antiszemita pap-képviselőnek. Visszautasította vádjait s kijelentette, hogy számadatait nem tudja ellenőrizni. Mert a kinevezéseknél nem tekintik a pályázó vallását, hanem tudományos képzettségét s tanári hivatottságát veszik komoly bírálat alá. A miniszter beszéde alatt az a szerepcsere történt, hogy az ellenzék folytonos helyeslésnek adott kifejezést, míg a jobb oldal, tehát a kormánypárt, nagyon csöndesen viselte magát. Greuter azonnal replikázott s fenyegető hangon mondta, hogy a miniszter ezen beszéde majd irányt fog

szabni az ő pártjának, miként viselkedjék a jövőben. A miniszter erélyes szavai különben a jobb oldalon s kivált a centrum-klubban is elkedvetlenedést szültek. Néhányan elpártolással is fenyegetőztek. Erre aztán báró Conrád kijelentette, hogy a maga részéről keresztény érületű s ezt egyetlen szavával sem tagadta meg. Nyilatkozata azonban a klerikálisokat nem igen elégitette ki. Érdekes, a mit a miniszter Magyarországra czélozva mondott. Szavai így hangzanak: »Ha olyan kérdés kerülne a kormány elé, a minővel nem elég régen egy szomszéd ország kormánya találta magát szemben, ez a kormány nem haboznék erélyes állást foglalni ellene, nem törődve vele, vajjon amaz undok kérdés felekezeti, anarchista, avagy kommunisztikus talajból nőtt-e ki.«

— Berlinből írják: Mult pénteken megint volt alkalmunk látni, hogy az antiszemitizmus minden jó és rossz alkalmat megragad, hogy a zsidókra alaptalan vádakat kenhessen. A nevezett napon (márczius 6-án) a német birodalmi gyűlésen a pénzértékekről folyván a vita, B a m b e r g e r (zsidó felekezeti) képviselő az aranyérték mellett szólalván fel. Erre felállt K a r d o r f képviselő és hosszú beszédben bizonyítgatni igyekezett, hogy minden baj, mely a kereskedelmet, az ipart és a mezőgazdaságot éri, az aranyértékre vezethető vissza. De ezzel még be nem érven, annak a »meggyőződésének« is adott kifejezést, hogy az antiszemitizmus is egyik folyamánya az aranyértéknek. Azt mondá: Egyébiránt az antiszemita mozgalom sem egyéb a tőke elleni harcznál. Azt is tudom, hogy ez a nem keresztények egyenjogúsága elleni mozgalom, és hogy végre faji harcz is, de azt is tudom, hogy f ő l e g h a r c z a t ő k e e l l e n. Az antiszemitizmus ezen oldala egyuttal a legsikerültebb is. Hogy ezt a harcot elvetendő eszközökkel folytatják, hogy a tömeg irigységét és vak szenvedélyét felkeltsék, az világos. Csak úgy lehetne loyális fegyverekkel küzdeni a tőke ellen, ha az értékkérdésre összpontosítanánk és az ezüstöt remonetizálnák, mert ezzel a tőke hatalmát megtörjük.« B a m b e r g e r erre következőleg válaszolt: Azzal az állítással, hogy az antiszemitizmus az aranyérték egyik kifolyása Kardorf ur reám semmi benyomást nem tett. Ha az ezüstértékre átmennénk, még akkor sem változnék a helyzet e tekintetben. Én az antiszemitizmus megszünését a kultura haladásától várom! Nézetünk szerint Bamberger ur szavait még azzal lehetne kiegészíteni, hogy bizony csak antiszemita fogás a zsidókat, mint a tőke birtokosait oda állítani, mert tényleg úgy áll a dolog, hogy egy felekezet, vagy mondjuk egy faj sem mutat-hat fel annyi szegény tagot, mint épen a zsidóság, ennélfogva Kardorf egész okoskodása hiányos és téves. Ott vannak különben a szocziáldemokraták, a kik tudvalevőleg a tőkének legelkeseredettebb ellenségei, és ezek a szocziáldemokraták még csak tudni sem akarnak az antiszemitizmusról, és ép úgy harcolnak ellene, mint a tőke ellen küzdenek. *

— Regény. A vilnai törvényszék egy valóban regényes ügyben hozott a napokban ítéletet. G. gazdag lengyel földbirtokos, mintegy 18 évvel ezelőtt egy ujszülött gyermeket adott át zsidó korcsmárosának megsemmisítés végett. A gyermek ugyanis G.-nek egyik falusi széppel folytatott tiltott viszonyából származott, s a korcsmárosnak egy ház volt kitűzve jutalmul. A zsidó elment a kovnoi rabbihoz tanácsot kérni s ennek utasítására dajkaságba adta a leánykát, majd négy év mulva házához vette s együtt nevelte föl pár évvel idősebb saját fiu gyermekével. A két gyermek felnőve, halálosan megszerették egymást s egy napon a fiu kijelentette apjának, hogy ő nőül veszi fogadott leányukat. Az apa minden ékesszólását elővette, hogy fiát e lépésről lebeszélje, felfedezte a leány származását is, és midőn nem használt, ismét elment a kovnoi rabbihoz, kinek tanácsára

aztán a leánnyal is tudatta születése titkát. A leány azonban tudni sem akart apjáról, G. földbirtokosról, s kijelentette, hogy ő zsidó akar maradni. Erré aztán megtörtént a fiatal pár egybekelése. Két évet éltek együtt zavartalanul s két gyermekük született, midőn G. földbirtokos nyomára jött, hogy az ő természetes leánya életben van. Magához hívatta a leányt s kijelentette előtte, hogy reá hagyja egész vagyonát, ha házához költözik és végkép szakít a zsidó családdal. A menyecske azonban határozottan férje és gyermekeihez ragaszkodott. Midőn aztán G. semmi uton nem bírta leányát magához édesgetni, azzal a váddal lépett fel a wilnai törvényszéknél, ma is élő zsidó korcsmabérlője ellen, hogy ez leányát csecsemő korában ellopta és fiához nőül adta. A kovnoi rabbi, mint tanu, igazoknak mondotta a törvényszék előtt G. állításait, a törvényszék mind a mellett a következő ítéletet hozta: 1) Miután G. földbirtokos leányául ismerte el a korcsmabérlő menyét, ez, mint a földbirtokos egyetlen gyermeke, annak egyedüli örököse marad; 2) miután meggyőződött a törvényszék, hogy G. megsemmisítés végett adta át leányát a korcsmárosnak s ez a leányt felnevelte, G. tartozik 8000 rubel kártalanítást fizetni a korcsmárosnak; 3) G. leányának joga van tetszése szerint vallást választani a maga számára, miután nincs megkezesztelve.

— „A polgárháboru felé.” Arisztokrácia, ecclesia militans és demagógia a demokrácia ellen. Irta: Cajus Gracchus. Az új röpirat, mely e cím alatt ép most jelent meg Budapesten, országszerte a legnagyobb föltűnést fogja kelteni. Írója szerfölött éles, forradalmi hangot használ. Hevesen kel ki a reakciónárius áramlatok, mindeukelőtt pedig a főpapság és az arisztokráciának azon része ellen, mely a főrendiház reformjáról szóló javaslat megbuktatására készül. Kifejti, mennyire lett hűtelen a közvélemény a Deák és Kossuth által képviselt demokratikus eszmékhez, bebizonyítja, hogy Magyarországot egyedül a köznemesség, a gentry tartotta fenn magyarnak és szabadnak. Előadja, hogy az arisztokrácia nagyobb része s a főpapság mindig ellensége volt a nemzeti törekvéseknek, s hogy a bécsi reakció érdekeit szolgálták. Azután áttér a katolikus autonomia kérdésére, melylyel néhány hét előtt foglalkozott a képviselőház, kimutatja, hogy az autonomia alatt a főpapság azt érti, hogy általános adót vethessen ki a katolikusokra, korlátozza a király fölségjogait és még inkább kiterjessze hatalmát az alsó klérus fölött. A következő fejezetben a főpapok erkölcstelenségét bizonyítja a röpirat történelmi adatokkal. Azután áttér az egyházi vagyona. Kimutatja, hogy a pápai javak az állam tulajdonát képezik. Ebből kifolyélag követeli, hogy az állam vegye el a főpapoktól az egyházi javak hasznélvezetét, s fordítsa e jövedelmet a hazafias alsó papság fizetésének emelésére, ugyszintén közoktatásügyi célokra. Végül inti a gentryt, hogy ne álljon a konzervatív mágnások pártján, hanem maradjon liberális és olvadjon össze a polgári osztálylyal. A reakció és az osztályérdekek politikája a frradalmat idézi föl, ez az eszme vonul végig a nagy tudományos készütséggel, maró gúnnyal és szenvedélyes szabadságszeretettel írt röpiraton. Bizonyosan ép annyian fogják megtámadni, a hányan magasztalni, de hogy Cajus Gracchus röpiratát az egész országban mohón fogják olvasni, azt előre mondhatjuk. Íróját sejteni sem lehet. Csak annyit jelent ki, hogy katolikus és független minden párttól. »A polgárháboru felé« című röpirat ára 80 kr. és kapható minden könyvkereskedésben.

— Magyar Lap. Tartozunk vele olvasóinknak, hogy szóljunk róla, bár isten ucsce nem érdemi meg a tintát, a mit rá pazarlunk. Olyan silány ujság már rég nem került kezeink közzé, mint a »Magyar Lap«, és csak azt

csodáljuk, hogy a szedőgyerekek még nem figyelmeztették a t. cz. szerkesztő urakat, hogy a laphoz kézirat is kell, és nem csupán ollózat. Őszintén mondjuk, bár sokat nem vártunk a nevezett laptól, mi ennyi tehetetlenséget és ügyetlenséget nem mertünk volna feltételezni róla. A »Magyar Lap« rosszasa legmerészebb álmainkat is felülmulja. Hát bizony ennyiért kár volt olyan hűhót csapni, hogy szinte Verhovay is megijedt. Azt beszélnek, hogy asztalfiókjában már készen fekszik a cikk, melyben a »Magyar Lap« szerkesztőit és egyéb írástudóit »a zsidó hatalom felbérelt saktervédő talmud vitézeinek« mondja. Milyen jól illett volna rájuk ez a cím. Így azonban, miután csak szemérmatosan káromkodnak, Verhovay nem fél az konkurencziájától, és csendes megvetéssel tekint az új antiszemita hírlapvállalatra, a »Magyar Lap«-ra. Mindamellett nem adtuk fel a reményt, hogy e lap folyó év ápril elsejéig fennáll. E szép reményre feljogosít bennünket az a feltevés, hogy a kiadónak egy pár forintja van, a mit a lapnak szánt. Mi valóban sajnáljuk, hogy ilyen hasztalanságra pazarolják a pénzt; de nem tehetünk róla, mert antiszemita barátaink nem hallgatnak az okos szóra. Ha reánk hallgatnának, mi azt tanácsolnók nekik, hogy lap helyett kocsmát csináljanak »a potyázó antiszemitához«, és biztosítjuk, hogy több vendégük akad, mint antiszemita lapuknak előfizető.

— A Ritter-féle bünper, mely annak idején oly sok port vert fel és két ízben is már tárgyalatott tudvalevőleg Ritter Mózes és neje elítélésével végződött. Először a rzevoi esküdtszék mondta ki a vétkest, és midőn a vádlottak az ítélet ellen semmiségi panasszal éltek, a bécsi semmitőszék az elsőbirósági ítéletet, mely a vádbeli cselekményt »rituális gyilkosságnak kvalifikálta«, feloldotta és újabb tárgyalást rendelt el. Ekkor az ügy a k r a k k ó i esküdtek elé került, kik elejtven ugyan a rituális vádat, M i n c h Francziskán elkövetett egyszerű gyilkosságban mondták ki vétkesnek a Ritter házaspárt, és a törvényszék a vádlottakat halálra ítélte. Ez ítélet ellen is felebbeztek a vádlottak és a bécsi semmitőszék e h é t e n a k r a k k ó i esküdtek ítéletét is megsemmisítette és utasította a Landesgerichtet új vizsgálat megejtésére, minek folytán, ha a kir. ügyész az új vizsgálat alapján a vádat el nem ejti, ez ügyben egy harmadik végtárgyalás is várható.

Szerkesztői üzenetek.

Gr. F. urnak Predajna. Ugyanaz, a kinél Petőfi a kérdéses időben taotózkodott.

S. U. urnak Almás-Kamarás. El van intézve.

H. R. urnak Budapest. Igaza van. Nézetének mi is többször adtunk már kifejezést. Veress József a parlamentben másképp beszél, mint a nép előtt, de azért a célja itt is, ott is egy: ámitani akar.

D. L. urnak Pozsony. Nem bizunk benne, mert sokat ígér. A ki cselekedni akar, az csendesen készül.

R. M. urnak Pécs. Nem vagyunk abban a helyzetben, kérdésére határozottan felelni. Később.

S. M. urnak Budapest. Nem hisszük, hogy valami lenne belőle.

V á l a s z

az antiszemitáknak.

Argusnak nagy hatást keltett
röpirata

az Egyenlőség kiadóhivatalában kapható.

Ara 20 kr.

ELSŐ MAGYAR ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

I. TÜZ-, SZÁLLITMÁNY- ÉS JÉCBIZTOSÍTÁSI ÜZLET.

KIADÁSOK.

Huszonhetedik évi zárszámla 1884. január 1-től december 31-ig.

BEVÉTELEK.

YA GYON.

Mérleg-számla 1881. december 31-én.

TEHER.

I. Tűzbiztosítás.	forint	kr	forint	kr	forint	kr	forint	kr	forint	kr
Kifizetett károk a vizontbiztosított rész levonásánál	1309287	54	1309287	54	1405300	309	1405300	309	1765980	15
Fizetendő maradv károk tartaléka.	192149	31	192149	31	143988	50	143988	50	1632990	38
Szerzési költségek a vizontbiztosított rész után levonásánál	3229411	82	3229411	82	1701212	12	1701212	12	3000000	00
A tűzbiztosítási tőke tőrtelto igazgatási költségek és adó	341370	02	341370	02	329300	00	329300	00	1745350	48
Behajlaltatott követelések leírása	16900	11	16900	11	350000	00	350000	00		
A követelések évek központ-dijtartására a vizontbiztosított rész levonásánál	1743350	48	1743350	48	m. életsz. éls. követények kld. élsz. éls. követények kld. élsz. éls. követények	387,893	387,893			
II. Szállitmány-biztosítás.										
Kifizetett károk a vizontbiztosított rész levonásánál	451248	89	451248	89	228300	00	228300	00	1765980	15
Fizetendő maradv károk tartaléka	14312	79	14312	79	39000	00	39000	00	19319	81
Szerzési költségek	13321	11	13321	11	29325	00	29325	00	14312	79
A szállitmány-biztosítási tőke tőrtelto helyi igazgatási költségek	12929	27	12929	27	17024	00	17024	00	45352	16
A követelések évek központ-dijtartására a vizontbiztosított rész levonásánál	15629	07	15629	07	17024	00	17024	00	39197	25
III. Jécbiztosítás.										
Vizontbiztosítások és tör. ések kifizetett károk a vizontbiztosított rész levonásánál	736972	96	736972	96	130811	70	130811	70	53917	52
Fizetendő maradv károk tartaléka	506683	42	506683	42	63002	15	63002	15	43327	55
Szerzési költségek	30389	81	30389	81	18721	57	18721	57	53283	78
A jécbiztosítások utáni bevételek levonásánál	6212	73	6212	73	60778	98	60778	98	52180	77
A katasztrófai tartalékoknak kamajfa	1831	09	1831	09	23761	30	23761	30	1276	
IV. Egyéb bevételek.										
Bevételek szerények után, valamint egyéb kamatok és bevételek	821304	17	821304	17	636431	64	636431	64		
Társasági hűzák tiszta jövedelme	696431	64	696431	64						

II. ÉLETBIZTOSÍTÁSI ÜZLET.

KIADÁSOK.

Huszonhetedik évi zárszámla 1884. január 1-től december 31-ig.

BEVÉTELEK.

YA G Y O N .

Mérleg-számla 1881. december 31-én.

TEHER.

Életrbiztosítottak: teljesen befizelt 2000 egész részvény a 1000 forint	2,000,000		Életrbiztosítottak: teljesen befizelt 2000 fél részvény a 500 forint	1,000,000	
Résztulajdonosok: 30000000			Résztulajdonosok: 1745350		
Teher: 1562990	38		Teher: 3000000	00	
Teher: 1632990	38		Teher: 1562990	38	

Budapest, 1884. december hó 31-én.

Pecz Vilmos,
életbiztosítási osztályfőnök.

1885. márczius hó 4-én.

A fenti zárszámlákat és mérlegeket megvizsgálván, azokat a törvényben és az alapszabályokban meghatározott elvek szerint készült-

életrbiztosítási osztályfőnök.

Kaczvinsky János,
életbiztosítási könyvvivő.

Fuchs Rudolf,
Hajós József,
Harkányi Prigyes,
Uilmann Károly Pal, igazgatók.

Ormody Vilmos,
Harkányi Prigyes,
Uilmann Károly Pal, igazgatók.

Lévay Henrik,
Harkányi Prigyes,
Uilmann Károly Pal, igazgatók.

Lévay Henrik,
Harkányi Prigyes,
Uilmann Károly Pal, igazgatók.

Fuchs Rudolf,
Hajós József,
Harkányi Prigyes,
Uilmann Károly Pal, igazgatók.

Ormody Vilmos,
Harkányi Prigyes,
Uilmann Károly Pal, igazgatók.

Pecz Vilmos,
életbiztosítási osztályfőnök.

A FÉLEÜCYEELŐ-BIZTOSÍTÁSÁG:
Tornyai Schosberger Zsigmond,

Jeney Lajos,
a központi könyvezés főnöke.

Kaczvinsky János,
életbiztosítási könyvvivő.